

2013 წლის 27 ოქტომბრის საპრეზიდენტო არჩევნების მონიტორინგი

საარჩევნო დღის შეფასება

ანგარიში მომზადებულია ადამიანის უფლებათა ცენტრის მიერ

დაფინანსებულია საქართველოში აშშ-ის საელჩოს დემოკრატიის განვითარების მცირე საგრანტო პროგრამის მიერ.

ავტორი: მარი ცუცქირიძე

რედაქტირება: ალექო ცეციტიშვილი, გიორგი ნანუაშვილი

თბილისი, 2013

ზოგადი მიმოხილვა

ადამიანის უფლებათა ცენტრი 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების მონიტორინგს საქართველოს 6 რეგიონში ახორციელებდა (იმერეთი, კახეთი, აჭარა, გურია, შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი). ძირითადად, არჩეულ იქნა მთელი საქართველოს მასშტაბით ყველაზე ცხელი საარჩევნო უბნები, რაც განისაზღვრა წინა არჩევნების დაკვირვების შედეგად მიღებული სურათით.

სულ კენჭისყრის დღეს მობილიზება გაუკეთდა 36 დამკვირვებელს, რომლებიც საქართველოს სხვადასხვა რაიონში აკვირდებოდნენ საარჩევნო უბნების გახსნას, ხმის მიცემისა და შედეგების დათვლის პროცესს. არჩევნებთან დაკავშირებული ნიუსებისა და სტატიების მოძიება ევალუბოდა კოორდინატორ-ჟურნალისტებსა და სტაჟიორ ჟურნალისტებს რაიონებში. ჟურნალისტები სამართლებრივ საკითხებთან დაკავშირებით კონსულტაციებს გადიოდნენ ადამიანის უფლებათა ცენტრის ცხელი ხაზის იურისტთან.

მიღებული ინფორმაციის ანალიზის საფუძველზე, შეგვიძლია, დავასკვნათ, რომ კენჭისყრის დღემ, ძირითადად, ჩაიარა მშვიდ და სამართლიან გარემოში. პოლიტიკური პარტიების წევრებისა და აქტივისტების მხრიდან არ ყოფილა ამომრჩევლებზე პირდაპირი ზეწოლა. ცენტრალური საარჩევნო კომისია და მისი წარმომადგენლები, ძირითადად, ინარჩუნებდნენ ნეიტრალიტეტს. დარღვევების უმრავლესობა პროცედურული ხასიათის იყო, რაც საარჩევნო ადმინისტრაციის მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლების საჭიროებაზე მეტყველებს. ასევე პრობლემა იქმნებოდა საარჩევნო სიის უზუსტობის გამო. ძირითადად, საარჩევნო უბნები გაიხსნა დროულად, ხმის მიცემის პროცესი იყო გამჭვირვალე. საარჩევნო გარემო იყო მშვიდი.

2012 წლის საპარლამენტო არჩევნებთან შედარებით, ნაკლები იყო ამომრჩევლის აქტიურობა, რამაც განაპირობა საარჩევნო უბნებს გარეთ რიგების არარსებობა. ამავე დროს, არ შეიძლება, არ აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ ზოგი საარჩევნო უბანი განთავსებული იყო ძალიან მცირე ზომის შენობაში, რაც პრობლემას უქმნიდა საარჩევნო უბნის წევრებს და წარმომადგენლებს თავისუფალ გადაადგილებაში და პროცედურების კანონმდებლობის შესაბამისად დაკვირვებაში.

საარჩევნო უბნებზე, სამწუხაროდ, მცირე რაოდენობის დამხმარე საშუალებები იყო შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ამომრჩევლებისათვის. აქვე აღსანიშნავია, რომ მხედველობის არმქონე ამომრჩევლები, ამ მხრივ, უფრო დაცულები იყვნენ - მათ მიეცათ საშუალება, თავისუფლად განეხორციელებინათ ხმის მიცემის პროცედურა ბრაილის სპეციალური შრიფტის მქონე საშუალებით. რაიმე სახის დარღვევა ამ მხრივ არ დაფიქსირებულა.

ასევე, აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ რიგ უბნებზე (განსაკუთრებით - აჭარაში) გადასატანი საარჩევნო ყუთის გამყოლი კომისიის წევრებს თავმჯდომარეები იმაზე მეტ ბიულეტენებს ატანდნენ, ვიდრე იყო გადასატანი საარჩევნო ყუთით ხმის მიმცემი ამომრჩეველი.

პოზიტიურ შეფასებას იმსახურებს ის, რომ ე.წ. სპეცუბნები მხოლოდ სპეციალური რეჟიმის ქვეშ მყოფი სამხედრო და პოლიციის თანამშრომლებისთვის იყო გახსნილი და აღნიშნულ უბნებში მხოლოდ ყაზარმულ მდგომარეობაში მყოფი მოსამსახურეები მონაწილეობდნენ, ხოლო იმ სამხედრო მოსამსახურეებს და პოლიციის თანამშრომლებს, ვინც არ იმყოფებოდა ყაზარმულ რეჟიმში, შესაძლებლობა მიეცათ, ხმა მიეცათ იმ საარჩევნო უბანში, სადაც ჰქონდათ გავლილი რეგისტრაცია.

კენჭისყრისა და შედეგების შეჯამების დროს გამოვლენილი დარღვევებიდან შეიძლება გამოიყოს:

დარღვევები

➤ აჭარა

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები არჩევნებს აკვირდებოდნენ ბათუმის და ხელვაჩაურის ოლქებში შემავალ საარჩევნო უბნებზე. სხვა რეგიონებთან შედარებით აღნიშნულ უბნებში ფიქსირდებოდა ყველაზე მეტი პროცედურული დარღვევა. იყო მნიშვნელოვანი პრობლემა სიების უზუსტობის გამო, რის გამოც მრავალმა ამომრჩეველმა ვერ მიიღო მონაწილეობა არჩევნებში. რამდენიმე საარჩევნო უბანზე გადასატან საარჩევნო ყუთს კომისიის თავმჯდომარემ გააყოლა იმაზე მეტი ბიულეტენების რაოდენობა, ვიდრე იყო ამომრჩეველი. ისევე როგორც სხვა რეგიონებში, აქაც ფიქსირდებოდა ერთ საარჩევნო უბანზე ერთი და იგივე საარჩევნო სუბიექტის რამდენიმე წარმადგენლის დასწრება. ხშირ შემთხვევებში, დარღვევაზე მითითების შემდეგ, კომისია დაუყოვნებლივ აღმოფხვრიდა ხოლმე აღნიშნულ დარღვევებს, რამაც განაპირობა შენიშვნების და საჩივრების ნაკლებობა. სულ ბათუმის და ხელვაჩაურის ოლქში შემავალ უბნებში, რომლებსაც აკვირდებოდნენ ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები დაიწერა 2 საჩივარი და 5 შენიშვნა.

1. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელი აკვირდებოდა ხმის მიცემის პროცედურას ბათუმის №79 საარჩევნო ოლქის №7 საარჩევნო უბანში, სადაც

გადასატანი ყუთი უბნიდან გაიტანეს 09⁰⁰ საათზე. კომისიის თავმჯდომარემ კომისიის წევრებს გაატანა 6 კონვერტი და 9 ბიულეტენი. ბიულეტენთა მეტი რაოდენობის გამო, ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა შენიშვნა მისცა კომისიის თავმჯდომარეს, რომელმაც განმარტა, რომ ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ მისცა უფლება, გადასატან ყუთზე გაეტანებინათ დამატებით რამდენიმე ბიულეტენი, კონვერტები კი გადასატან ყუთზე ამომრჩეველთა რაოდენობის ტოლი უნდა ყოფილიყო.

2. №79-ე საოლქო საარჩევნო კომისიაში შემავალ №52 №46, №63 და №72 საარჩევნო უბნებზე იყო, ასევე, გადასატანი ყუთისთვის ზედმეტად გატანებული ბიულეტენების პრობლემა. იგივე პრობლემა იყო ხელვაჩაურის №83 ოლქის № 1 საარჩევნო უბანზე, №3 საარჩევნო უბანზე.

საარჩევნო კოდექსის 66-ე მუხლის 3-ე პუნქტის თანახმად, „კენჭისყრის დღეს 9 საათიდან საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე გადასატანი საარჩევნო ყუთის თანხმლებ საარჩევნო კომისიის წევრებს გადასცემს გადასატანი საარჩევნო ყუთის სიას, სპეციალურ კონვერტებს და ამომრჩეველთა რეგისტრატორის მიერ ხელმოწერითა და სპეციალური ბეჭდით დამოწმებულ საჭირო რაოდენობის საარჩევნო ბიულეტენებს“, რაც გულისხმობს, რომ თავმჯდომარე ვალდებულია, საარჩევნო კომისიის წევრებს გადასცეს ბიულეტენების ის რაოდენობა, რამდენი ამომრჩეველიცაა დარეგისტრირებული გადასატანი საარჩევნო ყუთის მეშვეობით ხმის მისაცემად.

3. გადასატან საარჩევნო ყუთთან დაკავშირებული პრობლემები იყო, ასევე, ბათუმის №79 საარჩევნო ოლქის №37 საარჩევნო უბანზე. კერძოდ, გადასატანი ყუთის საარჩევნო სიაში რეგისტრირებული იყო 5 ამომრჩეველი, კომისიის წევრებს წადებული ჰქონდათ 9 ბიულეტენი, ხმა მისცა 5 ამომრჩეველმა, დაბრუნებულ 4 ბიულეტენს არ ჰქონდა ჩამოჭრილი კუთხე, ბიულეტენები ცალკე ფაილში ჰქონდათ შენახული. თავმჯდომარემ ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელს უთხრა, რომ დაავიწყდათ გამოუყენებელ ბიულეტენებზე კუთხის ჩამოჭრა. აღნიშნულთან დაკავშირებით დამკვირვებელმა შენიშვნა შეიტანა ჩანაწერთა წიგნში.

„საარჩევნო კოდექსის“ 66-ე მუხლის 7- ე პუნქტის თანახმად „კენჭისყრის დასრულების შემდეგ საარჩევნო ყუთში არსებული და გამოუყენებელი საარჩევნო ბიულეტენები და სპეციალური კონვერტების რაოდენობა შეჯამდება შედარების მიზნით. აღნიშნული პროცედურის დასრულების შემდეგ დარჩენილ გამოუყენებელ საარჩევნო ბიულეტენებსა და სპეციალურ კონვერტებს ჩამოეჭრება კუთხე, დაეწერება - „გაფუჭებულია“, ხელს მოაწერს საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე და ისინი ცალკე შეინახება“.

4. ხშირად ფიქსირდებოდა ერთ საარჩევნო უბანზე ერთი და იგივე საარჩევნო სუბიექტის რამდენიმე წარმომადგენლის დასწრება. კერძოდ, №79 საარჩევნო ოლქის 7-ე საარჩევნო უბანში 16⁰⁰ საათისთვის ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა შეამოწმა სარეგისტრაციო ჟურნალი, რის შემდეგაც აღმოჩნდა, რომ საარჩევნო უბანზე პრეზიდენტობის კანდიდატის, ნინო ბურჯანაძის 4 წარმომადგენელი იმყოფებოდა. აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით დაიწერა საჩივარი და კომისიის თავჯდომარემ გაატარა შესაბამისი ღონისძიება. უბანზე დარჩა მხოლოდ 2 წარმომადგენელი.
5. ბათუმის №79 საარჩევნო ოლქის №37 საარჩევნო უბანზე პრეზიდენტობის კანდიდატებს, ნინო ბურჯანაძეს და დავით ბაქრაძეს ჰყავდათ ორზე მეტი წარმომადგენელი კენჭისყრის ოთახში. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა დაწერა შენიშვნა ჩანაწერთა წიგნში. კომისიის თავმჯდომარემ შენიშვნა გაითვალისწინა. უბანზე დარჩა აღნიშნული პრეზიდენტობის კანდიდატების მხოლოდ 2 წარმომადგენელი.
6. №79 საარჩევნო ოლქის № 20 საარჩევნო უბანზე ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა დააფიქსირა, რომ უბანზე იმყოფებოდა ნინო ბურჯანაძის 5 წარმომადგენელი. კომისიის თავმჯდომარეს მიეცა შენიშვნა დარღვევის შესახებ, მან ეს პრობლემა აღმოფხვრა, შენიშვნის მიღების შემდეგ უბანზე დარჩა ნინო ბურჯანაძის მხოლოდ 2 წარმომადგენელი.

საქართველოს საარჩევნო კოდექსის 42-ე მუხლის 2-ე პუნქტის თანახმად, „არჩევნებში დამოუკიდებლად მონაწილე პარტიას, საარჩევნო ბლოკს, ამომრჩეველთა საინიციატივო ჯგუფს, საქართველოს პრეზიდენტობის კანდიდატს უფლება აქვს, ერთი ან რამდენიმე სახის არჩევნებისას დანიშნოს მხოლოდ 2 წარმომადგენელი ყოველ საარჩევნო კომისიაში“.

7. ქ. ბათუმის №79 საარჩევნო ოლქის №73 საარჩევნო უბანზე მოსულ ამომრჩეველს, ერთიან სიაში, თავისი გრაფა შევსებული დახვდა. მისი განცხადებით, ეს ხელმოწერა მას არ ეკუთვნოდა, რაც დასტურდება ულტრაიისფერი ფანრის დანათებით მის ხელებზე მარკირების კვალის არქონით. ამას მოჰყვა შესაბამისი რეაგირება ამომრჩევლის მხრიდან. მან დაწერა განცხადება/საჩივარი. საჩივარი დაწერა ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმაც. როგორც შემდგომ გაირკვა, საქმე იყო რეგისტრატორის დაუდევრობაში. მან ზემოთხსენებული ამომრჩევლის ადგილზე, შეცდომით, ორი გრაფით დაშორებული სხვა ამომრჩეველი გაატარა.

აღნიშნული დარღვევა პროცედურული ხასიათისაა, რაც გამომდინარეობს რეგისტრატორის უყურადღებობიდან, მაგრამ მსგავს დარღვევას აღნიშნულ უბანზე

ადგილი აღარ ჰქონია, რაც არ იძლევა ვარაუდის საშუალებას, რომ მსგავსი ქმედება იყო გააზრებული და მიზნად ისახავდა არჩევნების შედეგების გაყალბებას.

8. №79 საარჩევნო ოლქის №52 საარჩევნო უბანზე 08⁴⁰ საათზე მივიდნენ ამომრჩევლები, რომლებიც არც ერთ საარჩევნო უბანზე არ აღმოჩნდნენ სიაში. ერთ-ერთმა ამომრჩეველმა, ნანული ბედინაძემ განმარტა, რომ იმ კორპუსს, სადაც ის ცხოვრობს, უტარდება რეკონსტრუქცია. აღნიშნულ კორპუსში მცხოვრები 80 ამომრჩევლიდან არც ერთი არ აღმოჩნდა სიაში. როგორც შემდგომ სხვა უბნებზეც გაირკვა, მსგავსი შემთხვევები ხშირი იყო ბათუმის უბნებზე, სადაც, საერთო ჯამში, 2000-ზე მეტი ამომრჩეველი არ აღმოჩნდა სიაში, რაც საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემ, კახა ჯაიანმაც დაადასტურა.
9. №79 საარჩევნო ოლქის № 48-ე საარჩევნო უბანზე საპრეზიდენტო კანდიდატის, ნინო ბურჯანაძის რამდენიმე წარმომადგენელი ერთდროულად აკვირდებოდა საარჩევნო პროცედურას, რის გამოც ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა ჩანაწერთა წიგნში აღნიშნული დარღვევები დააფიქსირა. თავდაპირველად, კომისიის მდივანმა უარი განაცხადა აღნიშნული დარღვევების ჩანაწერთა წიგნში დაფიქსირებაზე. დამკვირვებელი დაახლოებით 15 წუთი ცდილობდა, გაეკეთებინა დარღვევაზე ჩანაწერი, რაზეც პასუხობდნენ, რომ ჩანაწერთა წიგნში ჩანაწერის გაკეთების უფლება მას არ ჰქონდა. შემდეგ დამკვირვებელმა დარეკა ადამიანის უფლებათა ცენტრისა და ცესკოს ცხელ ხაზზე, სადაც განუმარტეს, რომ აღნიშნულის უფლება ჰქონდა და მხოლოდ ამის შემდეგ მიეცა შესაძლებლობა, დაეფიქსირებინა თავისი პოზიცია ჩანაწერთა წიგნში და მხოლოდ ამის შემდეგ კომისიის თავმჯდომარემ დაატოვებინა ოთახი ერთ-ერთ წარმომადგენელს.

საარჩევნო კოდექსის 62-ე მუხლის 10-ე პუნქტის თანახმად, „არავის არ აქვს უფლება, ხელი შეუშალოს კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე რომელიმე პირს, ჩანაწერი შეიტანოს ჩანაწერთა წიგნში“.

10. 79-ე საოლქო საარჩევნო კომისიის შემადგენლობაში შემავალ №20 საარჩევნო უბანზე 18:10 საათზე ნასვამ მდგომარეობაში შევიდა მამაკაცი, რომელმაც ვერ შეძლო ხმის მიცემა და კაბინასთან მისულმა დახმარებისათვის მიმართა ნინო ბურჯანაძის წარმომადგენელს, მარიამ აბაშიძეს, რის გამოც კომისიის თავმჯდომარემ რეაგირება მოახდინა. მამაკაცს დაეხმარა უბანზე მოსული ამომრჩეველი. პრობლემა აღმოიფხვრა.

საარჩევნო კოდექსის 65-ე მუხლის 3 ნაწილის თანახმად, „საარჩევნო ბიულეტენის შევსებისას აკრძალულია სხვა პირის დასწრება. ამომრჩეველს, რომელსაც არ შეუძლია, დამოუკიდებლად შეავსოს საარჩევნო ბიულეტენი, უფლება აქვს, ფარული კენჭისყრის კაბინაში დასახმარებლად მიიწვიოს ნებისმიერი პირი, გარდა: საარჩევნო

კომისიის წევრისა, კანდიდატისა, საარჩევნო სუბიექტის წარმომადგენლისა და დამკვირვებლისა“.

11. ხელვაჩაურის №83 საარჩევნო ოლქის №31 საარჩევნო უბანზე 07³⁵ საათზე ერთ-ერთი ამომრჩეველი „შევარდა“ კენჭისყრის ოთახში, რის შემდეგაც მოითხოვა დროზე ადრე რეგისტრაცია და ხმის მიცემა. რის მიზეზადაც დაასახელა შემდეგი გარემოება: „სამსახურში მაგვიანდება და ეხლა თუ არ მომცემთ ხმის მიცემის უფლებას ჩემი ხმა დაიკარგება, რადგან საღამოს 9:00 საათამდე ვმუშაობ“. კომისიის თავმჯდომარემ განუმარტა, რომ მას უფლება არ ჰქონდა 08:00 საათამდე გაეხსნა უბანი. შესაბამისად, ამომრჩეველმა საკუთარი ნებით დატოვა კენჭისყრის ოთახი.

ასევე, მნიშვნელოვანი პრობლემა იყო ის, რომ №83 საარჩევნო ოლქის №31 საარჩევნო უბანი განთავსებული იყო ძალიან მცირე ზომის შენობაში, რაც პრობლემას უქმნიდა საარჩევნო უბნის წევრებს და წარმომადგენლებს თავისუფალ გადაადგილებაში და პროცედურების კანონმდებლობის შესაბამისად დაკვირვებაში. ამომრჩეველთა სამაგიდო სია არ იყო დალაგებული ანბანის მიხედვით, რაც ამომრჩეველთა შესაბამისი მაგიდისკენ გადამისამართებას აძნელებდა და ამომრჩეველს უწევდა თითქმის ყველა სარეგისტრაციო მაგიდასთან მისვლა. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის მითითებით, ეს პრობლემა მოგვიანებით გამოასწორა კომისიის თავმჯდომარემ და რეგისტრატორებმა ამომრჩეველთა სამაგიდო სია გადაინაწილეს ანბანის მიხედვით, რამაც ხმის მიცემის პროცედურა გაამარტივა.

12. №79 საარჩევნო ოლქის №60-ე საარჩევნო უბანში შესასვლელ კარზე პრეზიდენტობის კანდიდატის, გიორგი მარგველაშვილის პლაკატები იყო გაკრული. გადაცდომა დაადასტურა კომისიის თავმჯდომარემაც. მისი თქმით, გიორგი მარგველაშვილის პლაკატი გვიან ღამით უცნობმა პირებმა გააკრეს. მისი ჩამოხსნა კომისიის ერთ-ერთ წევრს დაევალა, მაგრამ მან პლაკატის ბოლომდე ჩამოხევა ვერ შეძლო. შენიშვნის მიღების შემდეგ კი საუბნო საარჩევნო კომისიის ერთ-ერთმა წევრმა მარტივად ჩამოხსნა პლაკატი. საოლქო კომისიის იურისტი განმარტავს, რომ დარღვევის შესახებ უბნის თავმჯდომარეს ოლქისთვის უნდა ეცნობებინა, მაგრამ ვალდებულება არ შეასრულა. შენიშვნის მიღების შემდეგ ეს პრობლემა აღმოიფხვრა - პლაკატი ბოლომდე ჩამოიხსნა.

13. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელი დააკვირდა 83-ე ოლქის №3 საარჩევნო უბანზე კენჭისყრისა და ხმის დათვლის პროცედურას, სადაც დახვდა შემდგომი სიტუაცია: კომისიის წევრს, რომელსაც ევალებოდა საარჩევნო ყუთის კონტროლი, მაგიდაზე განთავსებული ჰქონდა წიგნაკი, რომელზეც გამოხატული იყო ერთ-ერთი პოლიტიკური პარტიის სიმბოლიკა, რაც საარჩევნო კოდექსის პირდაპირი დარღვევაა. აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა მოახდინა შესაბამისი რეაგირება - ჩანაწერთა წიგნში

შენიშვნის სახით ჩაიწერა აღნიშნული ფაქტი. შენიშვნა მალევე აღმოიფხვრა - სიმბოლიკა გატანილი იქნა კენჭისყრის ოთახიდან.

საარჩევნო კოდექსის 45-ე მუხლის მე-11 პუნქტით, კენჭისყრის დღეს კენჭისყრის შენობაში აკრძალულია წინასაარჩევნო აგიტაცია. ხოლო იმავე კოდექსის 2-ე მუხლის 3¹ პუნქტის თანახმად, წინასაარჩევნო აგიტაციად ითვლება „ამომრჩეველთა მოწოდება საარჩევნო სუბიექტის/საარჩევნო სუბიექტის კანდიდატის მხარდასაჭერად ან საწინააღმდეგოდ, აგრეთვე ნებისმიერი საჯარო მოქმედება, რომელიც ხელს უწყობს ან ხელს უშლის მის არჩევას, ან/და რომელიც შეიცავს წინასაარჩევნო კამპანიის ნიშნებს, მათ შორის, წინასაარჩევნო ღონისძიების ორგანიზებაში/ჩატარებაში მონაწილეობა, საარჩევნო მასალების შენახვა ან გავრცელება, მხარდამჭერთა სიებზე მუშაობა, პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლობებში ყოფნა“. სააგიტაციო მასალად ითვლება პლაკატები, დროშები და ნებისმიერი სხვა მასალა, რომლებზეც გამოსახულია საარჩევნო სუბიექტი სუბიექტი/საარჩევნო სუბიექტის კანდიდატი ან/და მისი არჩევნებში მონაწილეობის რიგითი ნომერი.

14. 83-ე ოლქის №48 საარჩევნო უბანში კომისიის წევრები ერთმანეთს ენაცვლებოდნენ ისე, რომ სარეგისტრაციო ჟურნალში მათი ერთმანეთით ჩანაცვლების ფაქტი არ ფიქსირდებოდა. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა მცისიერად მიმართა კომისიის თავმჯდომარეს, რომ მას მიეღო შესაბამისი ზომები. შენიშვნის შემდეგ მდგომარეობა გამოსწორდა. ნებისმიერი ფუნქციის შეცვლა ფიქსირდებოდა სარეგისტრაციო ჟურნალში. იმავე უბანში, სადემონსტრაციო ოქმში არ იყო შეტანილი მიღებული ბიულეტენების საერთო რაოდენობა, რაზეც საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეს მიეცა ზეპირი შენიშვნა. თავიდან დამკვირვებლის შენიშვნებმა კომისიის მდივანი გააღიზიანა, მაგრამ შემდგომში სადემონსტრაციო ოქმი ზედმიწევნით ზუსტად და დროულად ივსებოდა.

ფუნქციების გადაცემას არეგულირებს „საარჩევნო კოდექსის“ 61-ე მუხლის 2 პუნქტის ზ) ქვეპუნქტი: „კომისიის წევრის წილისყრით დადგენილი ფუნქციის გადაცემა კომისიის სხვა წევრისთვის შეიძლება, მხოლოდ კომისიის თავმჯდომარის ნებართვით, რასაც კომისიის მდივანი აღნიშნავს კენჭისყრის დღის ჩანაწერთა წიგნის მე-5 გვერდზე დროის მითითებით“.

➤ გურია

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები არჩევნებს აკვირდებოდნენ ოზურგეთის, ჩოხატაურის, ლანჩხუთის ოლქებში შემავალ საარჩევნო უბნებზე. დამკვირვებელთა განმარტებით, არჩევნების დღემ ექსცესების გარეშე ჩაიარა, მაგრამ

იყო წვრილმანი დარღვევები, მაგალითად: პრობლემა იყო გადასატან საარჩევნო ყუთთან დაკავშირებით. კერძოდ, გადასატან საარჩევნო ყუთის გამყოლ კომისიის წევრებს ატანდნენ იმაზე მეტ ბიულეტენებს, ვიდრე იყო ამომრჩეველი; იყო შემთხვევა, როდესაც გადასატან საარჩევნო ყუთზე გამყოლი კომისიის წევრის კენჭისყრაში ორი ერთი და იგივე საარჩევნო სუბიექტის წარმომადგენელმა მიიღო მონაწილეობა; ერთ უბანზე საუბნო საარჩევნო კომისიამ საარჩევნო კოდექსით დადგენილი წესით არ მოახდინა იმ პირის რეგისტრაცია, რომელსაც ესაჭიროებოდა გადასატანი ყუთი, რის გამოც მან ვერ მიიღო მონაწილეობა არჩევნებში. იყო სხვა დარღვევებიც. მაგალითად, ერთ უბანზე დღის ბოლოს აღმოჩნდა, რომ რეგისტრატორების ბეჭდებს არ ჰქონდათ გაკეთებული ნაკვეთური, რამაც თავმჯდომარის მიმართ ადმინისტრაციული სახდელის დადება და ბიულეტენების ბათილობა გამოიწვია. მრავალ უბანში დაფიქსირდა ბიულეტენების რაოდენობის ნაკლებობა. ხშირ შემთხვევაში დამკვირვებლის მიერ დარღვევაზე სიტყვიერად მითითების შემდეგ პრობლემა უბანზე მალევე აღმოიფხვრა, რის გამოც ოზურგეთის, ჩოხატაურის და ლანჩხუთის ოლქებში შემავალ საარჩევნო უბნებზე ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლების მიერ დაიწერა სულ 3 საჩივარი და 1 შენიშვნა ჩანაწერთა წიგნში.

1. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელი აკვირდებოდა არჩევნებს № 60 საარჩევნო ოლქში შემავალ საარჩევნო უბნებში. აღნიშნულ უბნებში კენჭისყრის და ხმის დათვლის პროცედურა წარიმართა კანონის დაცვით. პრობლემა, რომელიც დაფიქსირდა ყველა აღნიშნულ უბანზე, ეს იყო საარჩევნო ბიულეტენების რაოდენობის ნაკლებობა ამომრჩეველთა რაოდენობასთან მიმართებაში, რაც აღინიშნა ყველა შესაბამისი უბნის დღის ჩანაწერთა წიგნში.
2. 60-ე ოლქის №25 საარჩევნო უბანზე დაფიქსირდა გადასატანი საარჩევნო ყუთის უბნიდან გვიან გასვლა. კერძოდ, გადასატანი ყუთი უბნიდან გავიდა დილის 10⁰⁰ საათზე, რაც „საარჩევნო კოდექსის“ 66-ე მუხლის 1 პუნქტის დარღვევაა („გადასატანი საარჩევნო ყუთის მეშვეობით კენჭისყრის პროცედურა იწყება კენჭისყრის დღის 9 საათიდან და სრულდება 19 საათზე“).
3. № 60-ე ოლქის № 6-ე უბანზე გადასატანი ყუთი, ასევე, 09:00 საათზე გაიტანეს უბნიდან. კომისიის თავმჯდომარემ კომისიის წევრებს გაატანა 36 ბიულეტენი, რაც აღემატებოდა ამომრჩეველთა რაოდენობას. ბიულეტენთა მეტი რაოდენობის გამო, ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა შენიშვნა მისცა კომისიის თავმჯდომარეს, მან კი აუხსნა, რომ ცესკომ მისცა უფლება გადასატან ყუთთან გაეტანებინათ დამატებით რამოდენიმე ბიულეტენი.

ამ შემთხვევაშიც დარღვეულია საქართველოს „საარჩევნო კოდექსის“ 66-ე მუხლის 3-ე პუნქტის იმპერატიული მოთხოვნა, რომ თავმჯდომარე ვალდებულია, საარჩევნო კომისიის წევრებს გადასცეს ბიულეტენების ის რაოდენობა, რამდენიც ამომრჩეველია დარეგისტრირებული გადასატანი საარჩევნო ყუთის მეშვეობით ხმის მისაცემად.

4. №61 საარჩევნო ოლქის შემავალ №17 საარჩევნო უბანში სულ რეგისტრირებული იყო 595 ამომრჩეველი, საუბნო კომისიაში საოლქოდან მივიდა 550 ბიულეტენი და 581 – სპეციალური კონვერტი. აღნიშნულის შესახებ ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა გააკეთა შენიშვნა ჩანაწერთა წიგნში.

საარჩევნო კოდექსის 63-ე მუხლის 8-ე პუნქტის თანახმად, „თითოეული საუბნო საარჩევნო კომისიისთვის გადაცემული სპეციალური კონვერტების რაოდენობა ტოლია საარჩევნო უბანში ამომრჩეველთა საერთო რაოდენობისა, ხოლო საარჩევნო ბიულეტენების ბლოკნოტების რაოდენობა - საარჩევნო უბანში ამომრჩეველთა საერთო რაოდენობის 50-ის ჯერადი რიცხვისა“. ამ შემთხვევაში, ეს მოთხოვნა არ იყო დაცული.

5. ლანჩხუთის №61 საარჩევნო ოლქის №06-ე საარჩევნო უბანზე საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემ გადასატანი საარჩევნო ყუთზე კენჭისყრაში მონაწილეობა „ქართული ოცნება–დემოკრატიული საქართველოს“ კომისიის ორ წევრს მიაღებინა. ამის გამო ყუთს ერთი საარჩევნო სუბიექტის ორი წარმომადგენელი გაჰყვა, რაზეც ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა დაწერა საჩივარი.

აღნიშნული ქმედება ეწინააღმდეგება საარჩევნო კოდექსის 61-ე მუხლის 2 პუნქტის დ) ქვეპუნქტს: „პარტიის მიერ დანიშნულ კომისიის წევრთაგან საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე წილისყრით გამოავლენს გადასატანი საარჩევნო ყუთის წამლებ კომისიის 2 წევრს. ამასთანავე, ისინი არ შეიძლება იყვნენ ერთი საარჩევნო სუბიექტის მიერ წარდგენილი საარჩევნო კომისიის წევრები“.

6. ჩოხატაურის № 62 საოლქო კომისიის № 31 საარჩევნო უბანზე გადასატანი ყუთი 24 ამომრჩეველთან უნდა მისულიყო. თუმცა, რეგისტრაციის ჟურნალში 23 ამომრჩეველი იყო დაფიქსირებული. საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე აცხადებდა, რომ დაფიქსირებული არ იყო, მაგრამ იცოდა, ვისთან უნდა მისულიყო ყუთი. აღნიშნულ ფაქტზე საჩივარი დაწერა ადამიანის უფლებათა ცენტრის წარმომადგენელმა. გადასატანი კომისიის მდივანმა შენიშვნა მიიღო.

7. ლანჩხუთის № 08 საარჩევნო უბანში აღმოჩნდა, რომ უბნის მიმდებარე ტერიტორიაზე იმყოფებოდა პოლიციის თანამშრომელი. როდესაც ადამიანის

უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა მისი უბანზე ყოფნის მიზეზი იკითხა, პოლიციელმა უპასუხა, რომ მას აქვს უფლება, იყოს მიმდებარე ტერიტორიაზე და „აკონტროლოს უბანი“. აღნიშნულის შესახებ დამკვირვებელმა მისცა ზეპირი მითითება კომისიის თავმჯდომარეს, რომელმაც, ასევე მისცა შენიშვნა პოლიციელს, რომ დაეტოვებინა საარჩევნო უბნის ტერიტორია, რის შემდეგაც ის იძულებული გახდა, დამორჩილებოდა კომისიის თავმჯდომარეს.

საარჩევნო კოდექსის 59-ე მუხლის მე-6 პუნქტის თანახმად, „თუ კენჭისყრის შენობაში ან მის მიმდებარე ტერიტორიაზე საფრთხე ექმნება ამ კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად კენჭისყრის ჩატარებას ან საარჩევნო დოკუმენტაციის უსაფრთხო გადაადგილებას, საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მოთხოვნით, შეიძლება, გამოძახებულ იქნენ და კენჭისყრის შენობაში და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე იმყოფებოდნენ პოლიციის მუშაკები. საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევის აღკვეთისთანავე და საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის თანხმობის შემთხვევაში, პოლიციის მუშაკები ტოვებენ კენჭისყრის შენობას და მის მიმდებარე ტერიტორიას“.

8. ლანჩხუთის №61-ე ოლქის №7-ე საარჩევნო უბანზე 17:45 სთ-ზე ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა აღმოაჩინა, რომ რეგისტრატორების ბეჭედს ნაკვეთური არ ჰქონდა გაკეთებული. ნაკვეთური, წესით, უბნის გახსნის დროს უნდა გაკეთებულიყო. ეს არის კიდევ ერთი მექანიზმი იმისა, რომ გაყალბება თავიდან იქნას აცილებული. 17:45 საათისთვის, ამ უბანზე 230 ამომრჩეველს ჰქონდა ხმა მიცემული. აღნიშნული დარღვევის გამო, საოლქო საარჩევნო კომისიის ინფორმაციით, №7-ე უბნის კომისიის თავმჯდომარეს დაეკისრება ადმინისტრაციული სახდელი და მიეცა გაფრთხილება, ხოლო ბიულეტენები ბათილად იქნა მიჩნეული.

საარჩევნო კოდექსის 61-ე მუხლის 8-ე პუნქტის თანახმად, „საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე წილისყრით გამოვლენილი ამომრჩეველთა რეგისტრატორის ბეჭედს უკეთებს სპეციალურ ნაკვეთურს, რომლის ნიმუშიც აისახება კენჭისყრის დღის ჩანაწერთა წიგნში, და გადასცემს თითოეულ რეგისტრატორს“. ანუ კანონმდებელი იმპერატიულად ავალდებულებს კომისიის თავმჯდომარეს რეგისტრატორის ბეჭედებს გაუკეთოს სპეციალური ნაკვეთური, რომლის შეუსრულებლობა იწვევს ადმინისტრაციული სახდელის დაწესების წინაპირობას.

9. ოზურგეთის №60-ე უბანზე საკონტროლო ფურცელზე არ იყო მითითებული მისი საარჩევნო ყუთში ჩაგდების დრო, რაც „საარჩევნო კოდექსის“ 61-ე მუხლის 10-ე პუნქტის დარღვევაა.

➤ იმერეთი

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები საპრეზიდენტო არჩევნებს აკვირდებოდნენ ქუთაისის, სამტრედიისა და ბაღდათის ოლქებში შემავალ საარჩევნო უბნებზე. დამკვირვებლების მიერ დაფიქსირებული იყო ისეთი დარღვევები, როგორცაა: კონვერტების ნაკლები რაოდენობა ბიულეტენებთან შედარებით, აგიტაციის რამდენიმე შემთხვევა, საარჩევნო უბანზე პროვოკაციის მოწყობის ფაქტი. იყო შემთხვევები, როდესაც უბანზე მივიდა მარკირებული ამომრჩეველი. დამკვირვებლის მიერ დაიწერა საჩივარი ისეთი მნიშვნელოვანი პროცედურის დარღვევის გამო, როგორცაა საარჩევნო ყუთის დალუქვა, რადგან დღის 14 საათამდე არ იყო დალუქული საარჩევნო ყუთი. იყო პირადობის მოწმობის ასლით ხმის მიცემის მცდელობა. ისევე როგორც სხვა ოლქებში, აქაც დარღვევები, ძირითადად, გამოწვეული იყო საარჩევნო ადმინისტრაციის არაკვალიფიციურობით. იმერეთის რეგიონში იმ უბნებზე, რომლებსაც აკვირდებოდა ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები დაიწერა 1 საჩივარი და 2 შენიშვნა ჩანაწერთა წიგნში. სხვა დარღვევები დამკვირვებლის მიერ მითითებისთანავე აღმოიფხვრა, რის გამოც მეტი შენიშვნა ან საჩივარი არ დაწერილა.

1. #54 საარჩევნო ოლქში შემავალ N 3 საარჩევნო უბანზე მიღებული საარჩევნო ბიულეტენების რაოდენობა იყო 1050, ხოლო კონვერტები ნაკლები იყო, რაზეც დამკვირვებელმა გააკეთა შესაბამისი ჩანაწერი. გარდა ამისა, დღის მეორე ნახევარში საუბნო საარჩევნო კომისიაში შევიდა ახალგაზრდა, რომელსაც ეცვა კოალიცია „ქართული ოცნების“ მაისური, რაც აკრძალულია საარჩევნო კოდექსით. კომისიის თავმჯდომარემ დაუყოვნებლივ მოახდინა რეაგირება აღნიშნულზე და საკმაოდ მკაცრად მოსთხოვა შენობაში მყოფ ამომრჩეველებს, რომ მსგავსი აგიტაცია აღარ განმეორებულყო. ხოლო ახალგაზრდას მოსთხოვა, რომ შეეხებია ქურთუკი, რასაც ის დაემორჩილა, რის შემდეგაც დატოვა საარჩევნო უბანი.
2. №59 საარჩევნო ოლქის № 25 საარჩევნო უბანზე დღის მეორე ნახევარში ხალხის ნაკადის მატებასთან ერთად შეინიშნა დარღვევებიც. კერძოდ, ერთ-ერთი ოპოზიციური პარტიის დამკვირვებელი საარჩევნო უბანში შევიდა კომისიის მდივანთან რეგისტრაციის გავლის გარეშე და ცდილობდა, ერთგვარი პროვოკაცია მოეწყო უბანში. ის არ უჩვენებდა კომისიის თავმჯდომარეს თავის სადამკვირვებლო საბუთს და ამით ცდილობდა, ხმაური გამოეწვია. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა კომისიის თავმჯდომარეს დაუყოვნებლივ მოსთხოვა რეაგირება და მკაცრად მოითხოვა, შენობაში მყოფ დამკვირვებელს წარედგინა შესაბამისი დოკუმენტი, რის შემდეგაც ეს დამკვირვებელი უბნიდან წავიდა. ცენტრის დამკვირვებელმა

აღნიშნულის შესახებ გააკეთა ჩანაწერი დღის ჩანაწერთა წიგნში, რაზეც ხელი მოაწერა იქ მყოფმა ყველა დამკვირვებელმა.

საარჩევნო კოდექსის 41-ე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, დამკვირვებელს არა აქვს უფლება: ა) ჩაერიოს საარჩევნო კომისიის ფუნქციებსა და საქმიანობაში, ე) კენჭისყრის დღეს კენჭისყრის შენობაში იმყოფებოდეს სამკერდე ნიშნის გარეშე. იმავე მუხლის 4 პუნქტის თანახმად „დამკვირვებლის, საარჩევნო სუბიექტისა და მედიის წარმომადგენლების მიერ ამ მუხლის მე-2 პუნქტის "ა"-დ" ქვეპუნქტების მოთხოვნების დარღვევა გამოიწვევს პასუხისმგებლობას საქართველოს საარჩევნო კანონმდებლობით დადგენილი წესით“. ხოლო „საარჩევნო კოდექსის“ 27-ე მუხლის ზ) პუნქტის თანახმად, სწორედ საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეა პასუხისმგებელი კენჭისყრის დღეს საარჩევნო უბნის შენობაში და მიმდებარე ტერიტორიაზე წესრიგის დაცვისთვის.

3. №59 საარჩევნო ოლქის № 25 საარჩევნო უბანზე, დღის მეორე ნახევარში შემოსასვლელ კარში იდგა დიდი რაოდენობით ამომრჩეველი, რაც აფერხებდა საარჩევნო პროცესის მსვლელობას. კომისიის თავმჯდომარემ გაითვალისწინა ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის შენიშვნა და ნაკადის მარეგულირებელს სთხოვა, დაერეგულირებინა სიტუაცია.
4. იმავე საარჩევნო უბანზე ერთ-ერთი ამომრჩეველი, რომელიც საჭიროებდა ბინაზე ყუთის მიტანას, არ იყო საარჩევნო სიაში შეყვანილი. როგორც აღმოჩნდა და როგორც ამომრჩეველის ახლობლებმა განაცხადეს, სიაში ამომრჩეველის შეყვანის შესახებ თავმჯდომარემ მათ ინფორმაცია წინასწარ არ მიაწოდა. ისინი ამ საკითხთან დაკავშირებით რამდენჯერმე იყვნენ კონსულტაციისთვის თავმჯდომარესთან ნამყოფნი. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა შენიშვნა მისცა თავმჯდომარეს, რომელმაც უპასუხა, რომ აღნიშნული ფაქტი გამორჩა. შემდეგ დამკვირვებელმა მოსთხოვა აღნიშნულ ფაქტზე ახსნა-განმარტების დაწერა. თავმჯდომარემ ახსნა-განმარტება დაწერა.
5. მოგვიანებით იმავე უბანზე ხმის მისაცემად შევიდა ახალგაზრდა მანდილოსანი, რომელსაც ნაკადის მარეგულირებელმა აღმოუჩინა მარკირების სითხე მარჯვენა ხელის თითებზე, რაზეც მანდილოსანმა სცადა თავის გამართლება. საუბარი ხმამაღალ ლაპარაკში გადაიზარდა, რის შემდეგაც დამკვირვებელმა მოსთხოვა კომისიის თავმჯდომარეს, გაენეიტრალეზინა სიტუაცია. თავმჯდომარემ აღნიშნული პიროვნება არ დაუშვა საარჩევნო უბანში. კენჭისყრის დასრულებამდე ნახევარი საათით ადრე მოვიდნენ „საზოგადოებრივი მაუწყებლის“ ჟურნალისტები. მათ განაცხადეს, რომ ამ უბანზე ადგილი ჰქონდა ე.წ. „კარუსელს“. თუმცა, აღნიშნული არ შეესაბამებოდა

სიმართლეს. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელი უშუალოდ აკვირდებოდა ხმის დათვლის პროცედურას, რომელმაც ექსცესების გარეშე ჩაიარა.

საარჩევნო კოდექსის 65-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, კენჭისყრის ოთახში შესვლისას ამომრჩეველი გადის მარკირების შემოწმების პროცედურას. თუ ამომრჩეველი არ იქნება მარკირებული, მას მხოლოდ ამ შემთხვევაში მიეცემა კენჭისყრაში მონაწილეობის უფლება“. „საარჩევნო კოდექსის“ 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტი, ასევე, იძლევა კომისიის შენობიდან დამრღვევის გამეგების უფლებას, კერძოდ - „კომისიის მუშაობისათვის ხელის შეშლისა და წესრიგის დარღვევის შემთხვევაში, საუბნო საარჩევნო კომისიის განთავსების შენობიდან დამრღვევის გამეგების საკითხზე გადაწყვეტილებას იღებს საუბნო საარჩევნო კომისია, რაზედაც დგება შესაბამისი აქტი, რომელსაც ხელს აწერენ კომისიის თავმჯდომარე და წევრები. აქტში აღინიშნება დამრღვევის სახელი და გვარი, საარჩევნო ოლქისა და უბნის ნომრები, დარღვევის არსი და მისი ჩადენის ზუსტი დრო“.

6. ქუთაისის N-59 საარჩევნო ოლქის 40-ე საარჩევნო უბნებზე იყო ე.წ კარუსელის მცდელობა. მარკირებული ამომრჩეველი ხელახლა ცდილობდა საარჩევნო უბანზე შესვლას და ხმის მიცემას. ასევე იყო სხვა მცირეოდენი დარღვევები, რომლებიც, ძირითადად, საარჩევნო ადმინისტრაციის (კომისიის წევრთა) არაკვალიფიციურობით იყო გამოწვეული და ადგილი არ ჰქონია, რაიმე გამიზნულ დარღვევას. უნდა ითქვას, რომ ყველა დარღვევა, რაც აღნიშნულ უბანში ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის მიერ იყო დაფიქსირებული, ძირითადად, ადმინისტრაციის გამოუცდელობით იყო გამოწვეული და დაუყოვნებლივ აღმოიფხვრა.
7. 59-ე ოლქის 71-ე საარჩევნო უბანზე ადგილი ჰქონდა დარღვევას, რის თაობაზეც ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა დაწერა საჩივარი. კერძოდ, არ იყო დალუქული საარჩევნო ყუთი, ანუ დღის 2 საათისთვის დამკვირვებელმა აღმოაჩინა, რომ უბნის გახსნის შემდგომი პროცედურებიდან თავმჯდომარეს და კომისიის წევრებს გამორჩათ მეტად მნიშვნელოვანი პროცედურა - საარჩევნო ყუთის დალუქვა და მხოლოდ დამკვირვებლის საჩივრის შემდეგ აღმოიფხვრა აღნიშნული პრობლემა. სამწუხაროდ, საარჩევნო ადმინისტრაცია (კომისიის სრული შემადგენლობა) არ გამოირჩეოდა სათანადო ცოდნითა და გამოცდილებით, რის გამოც არსებობდა მოსალოდნელი დარღვევების დიდი ალბათობა.
8. #52 საარჩევნო ოლქის N 01 საარჩევნო უბანზე 7³⁰ სთ-ზე დაიწყო წილისყრა კომისიის წევრებს შორის ფუნქციების გასანაწილებლად. 7⁴⁵ სთ-ზე მოვიდა

კომისიის მე-13 წევრი. უბნის გახსნის მოსამზადებელი პროცედურა მიმდინარეობდა წესების დაცვით. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ კომისიის წევრების დაგვიანებამ შეაფერხა უბნის დროულად გახსნა. უბანი გაიხსნა 8²⁰ სთ-ზე. ამ დროისათვის უკვე იყო რამდენიმე ამომრჩეველი რიგში. ხმის მიცემის პროცედურა მიმდინარეობდა მშვიდ გარემოში, არ გამოირჩეოდა ხალხის დიდი რაოდენობა. ერთ-ერთმა რეგისტრატორმა ერთი კონვერტით მეტი გასცა ამომრჩეველზე და საარჩევნო ყუთში ერთი კონვერტით მეტი აღმოჩნდა, ვიდრე ხელმოწერა. ეს დარღვევა 10 საათისთვის გამოვლინდა და მდივანმა შეიტანა ჩანაწერთა წიგნში. ასევე დაფიქსირდა პირადობის დამადასტურებელი მოწმობის ასლით ხმის მიცემის მცდელობა, თუმცა როგორც კი დამკვირვებელმა ამაზე მიუთითა რეგისტრატორს, რეგისტრატორმა უარი უთხრა ამომრჩეველს ბიულეტენების გაცემაზე. ასევე საარჩევნო უბანში აღმოჩნდნენ ერთი საარჩევნო სუბიექტის რამდენიმე წარმომადგენელი. თავმჯდომარემ ფაქტის აღმოჩენისთანავე მიუთითა მათ დარღვევაზე და დაატოვებინა უბანი.

საარჩევნო კოდექსის 61-ე მუხლის 1 პუნქტი განმარტავს, „საარჩევნო უბანი იხსნება კენჭისყრის დღის 7 საათზე. თუ ამ დროისთვის საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრთა რაოდენობა შვიდზე ნაკლები აღმოჩნდა, ამის თაობაზე ინფორმაცია დაუყოვნებლივ მიეწოდება ზემდგომ საოლქო საარჩევნო კომისიას, რომელიც დაუყოვნებლივ იღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას“. მოცემულ შემთხვევაში, ეს მოთხოვნა არ შესრულდა და კომისიის თავმჯდომარე დაელოდა, როდის მოვიდოდა კომისიის ყველა წევრი, რის გამოც დაგვიანებით გახსნა საარჩევნო უბანი, რაც სცილდება სამართლებრივ ჩარჩოებს.

რაც შეეხება პირადობის მოწმობის ასლით ხმის მიცემას, მსგავსი უფლება მოქმედი კანონმდებლობით არ არსებობს, რადგან კანონი პირდაპირ განსაზღვრავს თუ რა საბუთით შეუძლია ამომრჩეველს ხმის მიცემა. ესენია: საქართველოს მოქალაქის პირადობის მოწმობა/ID ბარათი ან საქართველოს მოქალაქის პასპორტი, (საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიიდან იძულებით გადაადგილებული პირის შემთხვევაში - დევნილის მოწმობა, საქართველოს მოქალაქის პირადობის მოწმობასთან ერთად). ერთიან სიაში რეგისტრირებულ ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების მოქალაქეს უფლება აქვს, წარმოადგინოს ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოს პასპორტი (საარჩევნო კოდექსის 65-ე მუხლის 2 ნაწ. „ბ“ პუნქტი).

9. N-59 საარჩევნო ოლქის N128 საარჩევნო უბანში იმყოფებოდა პრეზიდენტობის კანდიდატის დავით ბაქრაძის რამდენიმე წარმომადგენელი, რომელთაც სურდათ, დარჩენილიყვნენ აღნიშნულ უბანში. აღნიშნულის შესახებ ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა აცნობა თავმჯდომარეს და ერთ-ერთი მათგანი გააძევეს საარჩევნო უბნიდან. ამის შემდეგ

დამკვირვებელმა შენიშნა, რომ დევნილი ამომრჩეველი რეგისტრატორმა დევნილის მოწმობის გარეშე გაატარა რეგისტრაციაში. თავმჯდომარემ ამის თაობაზე დამკვირვებელს განუმარტა, რომ ამის უფლება მას საოლქო საარჩევნო კომისიიდან ჰქონდა მიღებული. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა დაუყოვნებლივ დარეკა საოლქო კომისიაში, რათა გაერკვია ეს საკითხი. საოლქო კომისიამ აღნიშნული ინფორმაცია არ დაადასტურა, რის შემდეგაც ამომრჩეველს მიეცა რეკომენდაცია, მოეტანა დევნილის მოწმობა და ისე მიეღო მონაწილეობა არჩევნებში.

10. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა შენიშნა, რომ N-59 საარჩევნო ოლქის N9 საარჩევნო უბანში რეგისტრატორი ახორციელებდა არასწორად ბიულეტენების მოხევას შესაბამისი ბლოკნოტიდან, ორ ბიულეტენს კოდებიც ჰქონდა მოხეული, დამკვირვებელმა თავმჯდომარეს მოსთხოვა ამ დარღვევის აღმოფხვრა. რეგისტრატორს მიეცა მითითება და გაფრთხილება, რომ მსგავსი ქმედება არ განმეორებულიყო.

11. N-59 საარჩევნო ოლქის N- 9 საარჩევნო უბანში ხმების გადათვლის შედეგად დამკვირვებელმა დააფიქსირა, რომ რეგისტრატორს ხელი ჰქონდა მოწერილი ამომრჩევლის საიდენტიფიკაციო ხაზის გასწვრივ - ამომრჩეველს კი არა. სასწრაფოდ ეცნობა ამის შესახებ თავმჯდომარეს, რის შემდეგაც თავმჯდომარემ გადათვალა ცარიელი ბიულეტენები. აღმოჩნდა, რომ ზედმეტი ბიულეტენი გაცემული იყო. რეგისტრატორმა აღნიშნულ დარღვევაზე ახსნა-განმარტებითი ბარათი დაწერა.

➤ კახეთი

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები არჩევნებს აკვირდებოდნენ გურჯაანის, ახმეტის, საგარეჯოს და ყვარლის ოლქებში შემავალ საარჩევნო უბნებზე. აღნიშნულ რეგიონში სხვა რეგიონებთან შედარებით, სადაც ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები არჩევნებს აკვირდებოდნენ, გამოვლინდა ყველაზე ნაკლები დარღვევა. ყველა დარღვევა გამოსწორდა მაშინვე, როგორც კი დამკვირვებელმა მითითება მისცა კომისიის თავმჯდომარეს, რის გამოც აუცილებლობა აღარ იყო აღნიშნულ დარღვევებზე შენიშვნის ან საჩივრის დაწერა. მეტად საყურადღებოა ეთნიკურად აზერბაიჯანელებით დასახლებულ სოფლებში გამოვლენილი პრობლემები, სადაც თვალშისაცემია მოქალაქეთა განათლების დაბალი დონე. ხშირ შემთხვევაში, მათ არ იცოდნენ წერა-კითხვა, არ იცოდნენ ხმის მიცემის პროცედურა, ზოგიერთმა ხელის მოწერაც ვერ შეძლო. მასობრივად ელოდებოდნენ სხვა ამომრჩეველს, რათა ის მიხმარებოდა ხმის მიცემაში. თუმცა, იყო

შემთხვევები, როცა არც მეორე ამომრჩეველმა არ იცოდა წერა-კითხვა, რის გამოც ხდებოდა ამომრჩეველების საარჩევნო უბანზე დიდხანს დაყოვნება, რაც არასასურველია საარჩევნო პროცესის მსვლელობისთვის. ხშირ შემთხვევაში, ასეთი ტიპის ამომრჩეველები კაბინიდან გამოდიოდნენ გაშლილი ბიულეტენით, რითაც ირღვეოდა არჩევნების ფარულობა. გარდა აღნიშნულისა, იყო შემთხვევები, როდესაც წარმომადგენელი უბანზე იმყოფებოდა სამკერდე ნიშნის გარეშე, ასევე როდესაც რეგისტრატორი არასწორად აკეთებდა მარკირებას. გამოვლინდა არჩევნების დღეს აგიტაციის შემთხვევაც.

1. ლაგოდეხის N 17 საარჩევნო ოლქში შემავალ 37-ე საარჩევნო უბანზე ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა აღმოაჩინა, რომ ერთ-ერთ დამკვირვებელს არ ჰქონდა სამკერდე ნიშანი. მას ეთხოვა, განემარტა, საიდან იყო და რატომ არ ჰქონდა შესაბამისი მოწმობა. თავმჯდომარის მოწოდების შემდეგ მან ქურთუკიდან ამოიღო მოწმობა და კისერზე დაიკიდა.

საარჩევნო კოდექსის 41-ე მუხლის 2 პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, აკრძალულია, პირი კენჭისყრის დღეს კენჭისყრის შენობაში იმყოფებოდეს სამკერდე ნიშნის გარეშე.

N 17 საარჩევნო ოლქში შემავალ უბნებში, რომლებიც განთავსებულია ეთნიკურად აზერბაიჯანულად დასახლებულ სოფლებში, ამომრჩეველი მოუშზადებელი და დაბნეული იყო. მათ არ იცოდნენ რა სახით უნდა მიეცათ ხმა, არ იცოდნენ, რომ საჭირო იყო სასურველი კანდიდატის შემოხაზვა. გარდა ამისა, უმეტესი მათგანი კაბინიდან გამოდიოდა გაშლილი ბიულეტენით, რადგან არ იცოდნენ, რომ კონვერტში უნდა მოეთავსებინათ ბიულეტენი და ა.შ. ანუ ძირითადი პრობლემა იყო მოსახლეობის განათლების დაბალი დონე.

2. N 12 საარჩევნო ოლქის N 47-ე საარჩევნო უბანში ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა მოითხოვა მიღება- ჩაბარების აქტი, რათა დაედგინა მიღებული ბიულეტენების და კონვერტების რაოდენობა. აღმოჩნდა, რომ საარჩევნო კომისიას მიუღია 950 საარჩევნო ბიულეტი და 974 კონვერტი, რაც ეწინააღმდეგება საარჩევნო კოდექსის მოთხოვნებს. დამკვირვებლის ყურადღება ასევე მიიპყრო კიდევ ერთმა ფაქტმა - ბიულეტენების დალუქულ პაკეტს ზემოდან კალმით ეწერა 1024, რაც აჩენდა ეჭვს, რომ შესაძლოა, ეს ყოფილიყო რეალურად მიღებული ბიულეტენების რაოდენობა, მაგრამ აღნიშნული ციფრი არ ემთხვეოდა აქტში მითითებულ რიცხვს. დამკვირვებელმა მაშინვე დარეკა გურჯაანის N12 საოლქო-საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარესთან და გადაამოწმა ბიულეტენების საერთო რაოდენობა, რის შემდეგაც აღმოჩნდა, რომ ბიულეტენების რაოდენობა იყო ის, რაც მითითებული იყო აქტში. შესაბამისად, რაიმე სახის დარღვევა არ

გამოვლენილა ამ კუთხით. სხვა რაიმე მნიშვნელოვან დარღვევას საარჩევნო უბანზე ადგილი არ ჰქონია.

3. N 12 საარჩევნო ოლქის N5 უბანზე, დამკვირვებელი სისტემატიურად საუბრობდა რეგისტრატორთან, რის შესახებაც ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა თავმჯდომარეს მისცა მითითება. დამკვირვებლის ჩარევის შემდეგ დარღვევა აღარ განმეორებულა.
4. N 16 საარჩევნო ოლქის N 3 საარჩევნო უბანზე ერთ-ერთი რეგისტრატორი მარკირების სითხეს ამომრჩეველს მარცხენა თითზე უსვამდა. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა აღნიშნულის შესახებ მიმართა თავმჯდომარეს. თავმჯდომარემ მარკირება იგივე პიროვნებისათვის მარჯვენა ხელის თითზეც გააკეთებინა. შესაბამის რეგისტრატორს მიეცა შენიშვნა, რომ მსგავსი ქმედება არ განმეორებულყო. ამის შემდეგ ერთ რეგისტრატორს დაუზიანდა ბიულეტენი. დამკვირვებელმა მოითხოვა, აღნიშნული ბიულეტენი ბათილად ჩაეთვალიათ, რადგან დაზიანება იმდენად შესამჩნევი იყო, რომ ხმის მიცემის ფარულობის პრინციპი ირღვეოდა. საბოლოოდ ბიულეტენი ბათილად მიიჩნის.
5. N 16 საარჩევნო ოლქის N 3 საარჩევნო უბანზე ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის ყურადღება მიიქცია რამდენიმე ქალბატონმა, რომლებიც დილის საათებშიც იყვნენ საარჩევნო უბნის ეზოში. შეკითხვაზე, თუ ვინ იყვნენ ეს ქალბატონები, კომისიის თავმჯდომარემ აღნიშნა, რომ იგი არ აქცევს ყურადღებას, ეზოში რა ხდება და მას მხოლოდ საარჩევნო კომისიის შენობაში წესრიგის დაცვა ევალება. ამის შემდეგ დამკვირვებელი გავიდა ეზოში და პირადად მათ ჰკითხა, ვინ ბრძანდებოდნენ, რაზეც უპასუხეს, რომ აგიტატორები არიან. დამკვირვებელმა მოითხოვა, აგიტატორებს დაეტოვებინათ საარჩევნო უბნის ტერიტორია, მაგრამ ისინი მოთხოვნას არ დაემორჩილნენ. შემდეგ დამკვირვებელმა მიმართა თავმჯდომარეს და მანაც მოუწოდა აგიტატორებს დაეტოვებინათ საარჩევნო უბნის ტერიტორია. საჭირო გახდა საარჩევნო ოლქში დარეკვაც, რადგან აგიტატორები არ ემორჩილებოდნენ არც საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეს. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის ამგვარი რეაგირების და საოლქო კომისიის ჩარევის შემდეგ აგიტატორებმა საბოლოოდ დატოვეს საარჩევნო უბნის ტერიტორია.
6. N 16 საარჩევნო ოლქის N 3 საარჩევნო უბანზე მომხდარმა ფაქტმა დააეჭვა ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელი. იგი წავიდა სხვა საარჩევნო უბნებზეც, სადაც მსგავსი სიტუაცია დახვდა, კერძოდ - 16-ე ოლქის N 1 და N 4 საარჩევნო უბნებში. №1 საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეს დამკვირვებელმა მიმართა სიტყვიერი შენიშვნით, რომ საარჩევნო უბნის

ეზოში იყვნენ აგიტატორები, რაზეც მან უპასუხა, რომ ამის შესახებ ინფორმაციას არ ფლობდა და არც შეეძლო სცოდნოდა, რადგან აგიტატორები იმყოფებოდნენ შენობის პირველ სართულზე, ხოლო საარჩევნო უბანი იყო განთავსებული მეორე სართულზე. დამკვირვებლის მოთხოვნას აგიტატორების მიმართ კვლავ მოჰყვა მათი გაღიზიანება და საუბარი კამათით დასრულდა. აგიტატორებმა საარჩევნო უბანი დატოვეს მხოლოდ მას შემდეგ, რაც კვლავ საოლქო საარჩევნო კომისიაში დაირეკა. ანალოგიური სიტუაცია იყო 4 -ე საარჩევნო უბანშიც.

7. #12 საარჩევნო ოლქში შემავალ №1 საარჩევნო უბანში ფარული კენჭისყრის კაბინებში საპრეზიდენტო კანდიდატა სიები არ იყო გამოკრული. ამასთან დაკავშირებით, თავმჯდომარემ განმარტა, რომ ამომრჩევლები ხშირ შემთხვევაში, უშუალოდ სანიმუშო სიიდან აფიქსირებენ საკუთარ პოზიციას და ამ მიზეზის გამო აღარ გამოაკრეს. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის მითითების შემდეგ სიები გამოიკრა. პრობლემა იყო საარჩევნო დოკუმენტაციის რაოდენობასთან დაკავშირებით, კერძოდ - სპეციალური კონვერტების რაოდენობა შეადგენდა 1236-ს, ხოლო ბიულეტენებისა - 1200-ს. ანუ კონვერტი იყო 36-ით მეტი, რაზეც დამკვირვებელმა გააკეთა შესაბამისი ჩანაწერი დღის ჩანაწერთა წიგნში.
8. №11 საარჩევნო ოლქის №16 უბანზე, დაფიქსირდა ორგანიზაცია „ადვოკატთა და იურისტთა საერთაშორისო ობსერვატორიის“ ზედმეტი აქტივობა, რაც გამოიხატა უბანზე რამდენიმე წარმომადგენლის ერთდროულად ყოფნაში. აღნიშნული საკითხით ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა მიმართა კომისიის თავმჯდომარეს, რომელმაც მაშინვე გადაამოწმა მათი სამკერდე ნიშნები პირადობის მოწმობასთან ერთად და თხოვნით მიმართა ორგანიზაციის წარმომადგენლებს, დაეტოვებინათ საარჩევნო უბანი და დარჩენილიყო მხოლოდ ერთი წარმომადგენელი.
9. 11-ე ოლქის №15 უბანზე, 18:45 სთ-ზე კენჭისყრის ოთახში შემოვიდა პირი არაფხიზელ მდგომარეობაში, რომელმაც სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა ყველა იმ ამომრჩეველს, ვინც ხმა მისცა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ კანდიდატს. მყისიერად მოხდა ამ პრობლემის მოგვარება და თავმჯდომარემ დაუყოვნებლივ დაატოვებინა პირს როგორც საარჩევნო უბანი, ისე მიმდებარე ტერიტორია.

➤ ქვემო ქართლი

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები არჩვენებს აკვირდებოდნენ რუსთავის და გარდაბნის ოლქებში შემავალ საარჩევნო უბნებზე. დამკვირვებელთა განმარტებით, არჩევნების დღემ, ძირითადად, ექსცესების გარეშე ჩაიარა, მაგრამ იყო წვრილმანი დარღვევებიც. მაგალითად: საარჩევნო უბნებზე ამომრჩევლებს ჰქონდათ მცდელობა საარჩევნო ბიულეტენთან ერთად კონვერტში ჩაეგდოთ ამომრჩევლის ბარათი, სადაც მათი ვინაობა იყო მითითებული. დამკვირვებლების მხრიდან საარჩევნო უბნის თავმჯდომარეს სიტყვიერად ეძლეოდა მითითება, რათა ამომრჩევლებისთვის აეხსნათ კონვერტში მხოლოდ ბიულეტენის ჩადების საჭიროება.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები ქვემო ქართლის რეგიონში არჩვენებს, ასევე, აკვირდებოდნენ არაქართულენოვანი მოქალაქეებით დასახლებულ სოფლებში გახსნილ საარჩევნო უბნებშიც. დამკვირვებლები განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდნენ, იყო თუ არა ბიულეტენები, ხმის მიცემის ინსტრუქცია და საარჩევნო სიები არაქართულ, კერძოდ კი - აზერბაიჯანულ ენაზე. დამკვირვებლები განმარტავენ, რომ სადაც აკვირდებოდნენ, ყველა საარჩევნო უბანში აღნიშნული დოკუმენტაცია ქართულ-აზერბაიჯანულ ენაზე იყო წარმოებული.

საარჩევნო კოდექსის 62-ე მუხლის 2 პუნქტის თანახმად, „ჩანაწერთა წიგნი იწარმოება ქართულ ენაზე, ხოლო იმ საარჩევნო ოლქებისათვის, რომლებისთვისაც საარჩევნო ბიულეტენები იბეჭდება ადგილობრივი მოსახლეობისათვის გასაგებ სხვა ენაზედაც, ჩანაწერთა წიგნი შეიძლება იწარმოებოდეს შესაბამის ენაზედაც“.

1. გარდაბნის №3 საარჩევნო უბანზე ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის ყოფნის დროს კონვერტის ჩაგდების შემდეგ მოქალაქემ განაცხადა, რომ ბიულეტენთან ერთად პირადობის მოწმობაც ჩაჰყვა. კომისიის თავმჯდომარემ აუხსნა, რომ ყუთიდან ვერ ამოუღებდა პირადობის მოწმობას და მხოლოდ ხმების დათვლის შემდეგ, მეორე დღეს მისცემდნენ. სიტყვიერი გაფრთხილება მიეცა აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეს, ფლორა ნეიმატოვას. ინციდენტის შემდეგ ის ყურადღებით აკვირდებოდა არჩევნების პროცესს და აფრთხილებდა ამომრჩევლებს, რომ კონვერტში მხოლოდ ბიულეტენი უნდა ჩაედოთ.

პროცედურას, თუ როგორ უნდა განხორციელდეს ბიულეტენის სპეციალურ კონვერტში მოთავსება გამსაზღვრავს საარჩევნო კოდექსის 65-ე მუხლის „დ“ პუნქტი: „დაკეცილი საარჩევნო ბიულეტენით ამომრჩეველი მიდის განცალკევებით მდგარ მაგიდასთან, საიდანაც დამოუკიდებლად იღებს სპეციალურ კონვერტს და მასში ათავსებს ბიულეტენს. მხოლოდ ამომრჩეველია უფლებამოსილი, საარჩევნო ბიულეტენი მოათავსოს სპეციალურ კონვერტში. საარჩევნო კომისიის წევრს არა აქვს

უფლება, გახსნას შევსებული საარჩევნო ბიულეტენი ან სხვაგვარად დაარღვიოს კენჭისყრის ფარულობა“.

2. არჩევნების მიმდინარეობისას ადამიანის უფლებათა ცენტრის მობილურ ჯგუფს დაუკავშირდნენ გარდაბნის რაიონის სოფელ ქესალოდან და განაცხადეს, რომ ქესალოს №52 და №53 საარჩევნო უბნებზე გამოქვეყნებულია პრეზიდენტობის კანდიდატების ნინო ბურჯანაძის და გიორგი მარგველაშვილის სააგიტაციო მასალა. ადგილზე მისვლისას ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა ნახა, რომ სააგიტაციო მასალა, კერძოდ - პლაკატები გაკრული იყო საარჩევნო უბნიდან 100 მეტრის მოშორებით. მანძილის გარდა, მათ საარჩევნო უბნიდან აშორებდა საავტომობილო გზაც. პლაკატები არ იყო ახალი გაკრული, რადგან გამოსახულება ნაკლებად მკვეთრი და დაზიანებული იყო. შესაბამისად, ამ პლაკატების მეშვეობით აგიტაციას საარჩევნო უბნებზე ადგილი არ ჰქონია.

მოგვიანებით ინფორმაციები გავრცელდა გარდაბნის რაიონ სოფელ გამარჯვებისა და სართიჭალიდან, რომ ხდებოდა ამომრჩევლების სამარშრუტო ტაქსებით გადაყვანა საარჩევნო უბნამდე. თუმცა, ადგილზე მისვლისას მსგავსი ფაქტი არ დადასტურდა.

3. რუსთავის №2 საარჩევნო უბანში შესაბამისი პროცესის დასრულების შემდეგ საუბნო საარჩევნო კომისიის მდივანმა შემაჯამებელ ოქმში არ შეიტანა ორი პოლიტიკური სუბიექტის - ზურაბ ხარატიშვილის და ნინო ბურჯანაძის მიერ მიღებული ხმები. მითითების შემდეგ მან განაცხადა, რომ შეეშალა და შესაბამისი, მინაწერი გააკეთა ოქმზე, ასევე შეადგინა შესწორების ოქმიც.

როგორც ჩვენი დამკვირვებლის ანგარიშიდან და წარმოდგენილი დოკუმენტაციიდან იკვეთება, მართალია, კომისიის თავმჯდომარემ შეადგინა შესწორების ოქმი, მაგრამ ოქმშიც ჩასწორდა მონაცემები, რაც აკრძალულია საარჩევნო კოდექსით. კერძოდ, საარჩევნო კოდექსის 70-ე მუხლის მე-3 და მე-4 ნაწილით, „აკრძალულია შემაჯამებელ ოქმში შეტანილი მონაცემების გადასწორება. ასეთი შემაჯამებელი ოქმის ბათილობის საკითხს განიხილავს ზემდგომი საარჩევნო კომისია. შემაჯამებელ ოქმში შეტანილი მონაცემების გადასწორება იწვევს შესაბამისი საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარისა და შესაბამისი საარჩევნო კომისიის მდივნის პასუხისმგებლობას ამ კანონით დადგენილი წესით. თუ შემაჯამებელი ოქმის შევსებისას დაშვებულ იქნა შეცდომა, მის გამოსასწორებლად შემაჯამებელ ოქმში შესაბამისი მონაცემის გასწვრივ მაშინვე კეთდება წარწერა - „შესწორებულია“. საარჩევნო კომისიამ უნდა შეადგინოს შესწორების ოქმი, რომელშიც აღინიშნება შემაჯამებელ ოქმში შეტანილი მონაცემის შესწორება და ამ ოქმის შედგენის თარიღი და დრო. სხდომაზე დამსწრე საარჩევნო კომისიის ყველა წევრი ვალდებულია, ხელი მოაწეროს შესწორების ოქმს. შესწორების ოქმს დაესმება საარჩევნო კომისიის ბეჭედი, გატარდება კომისიის სარეგისტრაციო

ჟურნალში და დაერთვება იმ შემაჯამებელ ოქმს, რომელში შეტანილი მონაცემიც შესწორდა“.

4. ბოლნისის N 23 საარჩევნო ოლქის N 13 საარჩევნო უბანში ზოგიერთი ამომრჩეველი საარჩევნო კაბინიდან გამოდიოდა გაშლილი ბიულეტენით. დამკვირვებლების შენიშვნის შემდეგ კომისიის თავმჯდომარემ აღკვეთა მსგავსი ქმედება. თუმცა, კომისიის წევრებმა აგრესიით უპასუხეს შენიშვნის მიმცემ დამკვირვებელს და განუცხადეს, რომ შესაბამისი ოქმის საფუძველზე დაატოვებინებდნენ საარჩევნო უბანს. მოხდა მცირედი შელაპარაკება დამკვირვებლებსა და საარჩევნო კომისიის წევრებს შორის. 14⁴⁰ სთ-ზე ერთ-ერთმა ამომრჩეველმა ბიულეტენის გარეთ გატანა სცადა, რაც დამკვირვებელმა შენიშნა და აცნობა თავმჯდომარეს. თავმჯდომარემ და ნაკადის მარეგულირებელმა დააბრუნეს ამომრჩეველი და გამოართვეს ბიულეტენი. აღნიშნული ამომრჩეველისთვის ხმის მიცემის უფლება აღარ მიუციათ. დღის ბოლოს ხმის, დათვლის პროცესის დაწყებამდე, კომისიის თავმჯდომარემ მოითხოვა, დამკვირვებლებს დაეტოვებინათ საარჩევნო უბანი იმ მოტივით, რომ ხმის დათვლის პროცესზე დაკვირვების უფლება მხოლოდ ორ დამკვირვებელსა და ორ საარჩევნო სუბიექტის წარმომადგენელს ჰქონდა. ამას მოჰყვა დამკვირვებლების დიდი წინააღმდეგობა და საბოლოოდ ყველა დამკვირვებელი, რომელიც ესწრებოდა არჩევნების პროცესს, დაესწრო ხმის დათვლის პროცესსაც.
5. რუსთავის N 20 საარჩევნო ოლქის N 88-ე საარჩევნო უბანი მდებარეობდა რუსთავის მე-17 სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში. ადამიანის უფლებათა ცენტრმა აქ რამდენიმე დარღვევა დააფიქსირა. მაგალითად, ერთ-ერთი მოქალაქის გრაფაში ხელი მოაწერა იგივე სახელისა და გვარის მქონე სხვა ამომრჩეველმა ისე, რომ რეგისტრატორს პირადი ნომრები არ შეუდარებია ერთმანეთისთვის, რის გამოც მოხდა შეცდომა. შეცდომა მას შემდეგ გამოირკვა, როდესაც უბანზე მოვიდა ამომრჩეველი და აღმოაჩინა, რომ მის მაგივრად სხვას ჰქონდა ხელი მოწერილი შესაბამის გრაფაში. რეგისტრატორმა კომისიის თავმჯდომარესთან და საოლქო კომისიის წარმომადგენელთან კონსულტაციების შემდეგ, იმავე გრაფაში ხელი მოაწერინა მეორე მოქალაქეს (რომლის პირადი ნომერი და მისამართი ემთხვეოდა სიაში არსებულს). რეგისტრატორმა აღნიშნულ ფაქტზე დაწერა ახსნა-განმარტება, სადაც მიუთითა თავისი შეცდომა. შემდგომში აღნიშნული ახსნა-განმარტება გამოყენებული იქნა ხმის დათვლის პროცესში. რეგისტრატორის მეორე შეცდომა გახლდათ ის, რომ მან შემთხვევით ორი ბიულეტენი გადასცა ამომრჩეველს. ამის შესახებ მან კვლავ ახსნა-განმარტება დაწერა. ხმების დათვლისას მართლაც აღმოჩნდა ერთ კონვერტში ორი ბიულეტენი, რომელიც კომისიის წევრებმა ბათილად ჩათვალეს.

➤ შიდა ქართლი

ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლები არჩევნებს აკვირდებოდნენ გორის ოლქის საარჩევნო უბნებზე, მათ შორის კონფლიქტის ზონის მიმდებარე სოფლებში (კარალეთი, ტყვიავი, მერეთი და სხვა). დამკვირვებლების მიერ რაიმე განსხვავებული დარღვევა არ დაფიქსირებულა, აქაც იყო, ძირითადად, პროცედურული დარღვევები. ამომრჩეველს ეძლეოდა შესაძლებლობა, შეფერხების გარეშე დაეფიქსირებინა საკუთარი არჩევანი. ტყვიავის ოლქში შემავალ უბნებში სხვა ოლქებთან შედარებით, იკვეთებოდა აგიტაციის ფაქტები. იყო შემთხვევები, როდესაც უბანზე იმყოფებოდნენ ადამიანები სამკერდე ნიშნის გარეშე. პროცედურული ხასიათის დარღვევებთან დაკავშირებით ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლებმა რეგიონში დაწერეს 2 საჩივარი და 1 შენიშვნა ჩანაწერთა წიგნში.

1. #32 საარჩევნო ოლქის N2 საარჩევნო უბანში ამომრჩეველი, რომელმაც გაიარა შემოწმება ნაკადის მარეგულირებელთან, რეგისტრატორთან ვერ ნახა თავისი გვარი ამომრჩეველთა სიაში. იგი გავიდა უკან საჯაროდ გამოკრულ ამომრჩეველთა ერთიან სიაში თავისი გვარის მოსაძებნად. უკან დაბრუნებულს კი ხელახალი შემოწმების დროს დაუდგინდა მარკირების სითხე ორივე ხელის შესაბამის თითებზე, რაზეც ამომრჩეველის პასუხი იყო, რომ მას ხმა არსად არ მიუცია და არც მარკირება ჰქონდა გაკეთებული. ამომრჩეველი არ იქნა დაშვებული ხმის მისაცემად, გაკეთდა შესაბამისი ჩანაწერი ჩანაწერთა წიგნში და ამის შესახებ ეცნობა შესაბამის საოლქო საარჩევნო კომისიას.
2. #32 საარჩევნო ოლქის N64-ე საარჩევნო უბანში ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა დააფიქსირა, როგორ უთხრა საარჩევნო კომისიის წევრმა ერთ-ერთ ამომრჩეველს: „41 ნომერი შემოხაზე!“ აღნიშნულის შესახებ დამკვირვებელმა აცნობა კომისიის თავმჯდომარეს, რასაც მისი მხრიდან კომისიის წევრის მკაცრი გაფთხილება მოჰყვა. მსგავს ფაქტს ადგილი აღარ ჰქონია. დღის ბოლოს დაფიქსირდა 4 მარკირებაგავლილი ადამიანი, რის შემდეგაც მათ დაატოვებინეს საარჩევნო უბანი. მათ არ მიეცათ ხმის მიცემის უფლება.
3. 32-ე ოლქის №17 საარჩევნო უბანზე, საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემ, მოადგილემ და მდივანმა თითქმის ყველა პროცედურა კანონის ფარგლებში განახორციელეს. თუმცა, იყო რამდენიმე ხარვეზი, მაგალითად: კენჭისყრა უკვე დაწყებული იყო, მაგრამ არ იყო გამოვლენილი დამკვირვებლები,

რომლებიც მონიტორინგს განახორციელებდნენ მდივნის საქმიანობასა და საჩივრების რეგისტრაციაზე. მითითების შემდეგ ხარვეზი დაუყოვნებლივ გამოსწორდა. თითოეულ უბანზე ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელი ამოწმებდა სადემონსტრაციო ოქმს, ეცნობოდა ჩანაწერთა წიგნს, ესაუბრებოდა კომისიის წევრებს და დამკვირვებლებს, იღებდა ინფორმაციას შენიშვნებისა და საჩივრების შესახებ, აკვირდებოდა ამომრჩევლის მიერ ხმის მიცემის პროცედურას. უნდა აღინიშნოს, რომ თითქმის ყველა უბანზე ყველაფერი ხორციელდებოდა წესისამებრ, მაგრამ ჩანაწერთა წიგნში მასობრივად იწერებოდა შენიშვნა უბნების უმრავლესობაში მიღებული საარჩევნო ბიულეტენების სიმცირის შესახებ.

4. ტყვიავის 92-ე საარჩევნო უბანზე, კერძოდ - საარჩევნო უბნის მიმდებარე ტერიტორიაზე ადგილი ჰქონდა აგიტაციის შემთხვევებს. მსგავსი შემთხვევა იყო 64-ე საარჩევნო უბანზეც. იყო შემთხვევა, როდესაც საარჩევნო კომისიის წევრმა გასწია აგიტაცია საპრეზიდენტო კანდიდატ გიორგი მარგველაშვილის სასარგებლოდ, რაზეც კომისიის თავმჯდომარემ მოახდინა რეაგირება და საყვედური გამოუცხადა კომისიის წევრს. თითქმის ყველა საარჩევნო უბნის მიმდებარე ტერიტორიაზე შეინიშნებოდა ხალხმრავლობა. იყო შემთხვევა, როცა აკრედიტაციის და შესაბამისი სამკერდე ნიშნის გარეშე კენჭისყრის ოთახში იმყოფებოდნენ ადამიანები. ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლის მითითების შემდეგ თავმჯდომარემ აღნიშნულ პირებს დაატოვებინა უბანი და საარჩევნო უბნის მიმდებარე ტერიტორია.
5. N 32 საარჩევნო ოლქის N100 საარჩევნო უბანზე დაახლოებით 11⁰⁰ სთ-ზე ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლისთვის ცნობილი გახდა, რომ ბიულეტენების ერთ-ერთ შეკვრას, რომელიც რეგისტრატორს ჰქონდა ჩაბარებული, არ ჰქონდა თავფურცელი. დამკვირვებელმა თავმჯდომარეს მოსთხოვა, განემარტა სად შეიძლებოდა ყოფილიყო თავფურცელი და იმ შემთხვევაში თუ საოლქო კომისიიდან ბიულეტენის შეკვრა თავფურცლის გარეშე მოვიდა, რატომ ჩააბარა რეგისტრატორს ბლოკნოტი ასეთი სახით. დამკვირვებელმა თავმჯდომარისგან ვერ მიიღო პასუხი. თავდაპირველად ის ამბობდა, რომ შეკვრა საოლქო კომისიიდან თავფურცელის გარეშე მოვიდა, შემდეგ ახსნა-განმარტებაში დაწერა, რომ თავფურცელი უბანზე დაიკარგა. ამის შესახებ ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა დაწერა საჩივარი. გარდა აღნიშნულისა, საარჩევნო უბანზე 12³⁰ სთ-ზე შევიდა უცხო პირი, რომელიც იყო სამკერდე ნიშნის გარეშე. დამკვირვებლის მოთხოვნის შემდეგ მან წარმოადგინა საბუთი, რომელიც მისივე თქმით, ადასტურებდა, რომ ის იყო სახანძრო სამსახურის წარმომადგენელი და შესაბამისად ევალეზობდა, გაეკონტროლებინა უსაფრთხოება შენობაში. დამკვირვებელმა თავმჯდომარის მოადგილეს მოსთხოვა, გაეძევათ უცხო პირი საარჩევნო უბნიდან, მაგრამ ამ უკანასკნელმა შენობა მხოლოდ ცესკოს წარმომადგენლის

ჩარევის შემდეგ დატოვა. ცოტა ხნის შემდეგ იგივე პირი შეინიშნა შენობის გარეთაც, საარჩევნო უბნის ტერიტორიაზე. დამკვირვებელმა მას კვლავ მოსთხოვა ახსნა-განმარტება, რის საფუძველზე იმყოფებოდა აღნიშნული პირი საარჩევნო უბნის ტერიტორიაზე. მან კვლავ წარმოადგინა სახანძრო სამსახურის უფროსის მიერ გაცემული დოკუმენტი, რომლის მიხედვითაც მას შენობის დათვალიერება ევალეზობდა უსაფრთხოების მიზნით, მაგრამ თარიღად მითითებული იყო 25 ოქტომბერი. ამის შემდეგ მოქალაქეს მოეთხოვა საარჩევნო უბნის ტერიტორიის დატოვება. აღნიშნული პირი აღარ გამოჩენილა საარჩევნო უბანზე.

6. 32-ე ოლქის 100-ე უბანზე სალამოს დაახლოებით 19⁰⁰ სთ-სთვის ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელმა შემთხვევით გაიგონა, როგორ ეუბნებოდა კომისიის მდივანი ნაკადის მარეგულირებელს, რომ უბანზე შემოვიდოდა ვინმე შმაგი რაზმადე, რომელსაც ექნებოდა პირადობის მოწმობის ასლი და მას უბანზე ეს პირი უნდა შემოეშვა. დამკვირვებელმა საჩივრის დაწერისაგან თავი შეიკავა, რადგან არ ჰყავდა მოწმეები. ამის შესახებ მან გააფრთხილა სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციების დამკვირვებლებიც, რომ ყურადღება მიექციათ უბანზე შემოსული პირებისთვის. ცოტა ხანში ნაკადის მარეგულირებელს სურდა ზემოთხსენებული პირის უბანზე შეშვება პირადობის დამადასტურებელი მოწმობის ქსერო-ასლით, მიუხედავად იმისა, რომ დამკვირვებლები მას წინააღმდეგობას უწევდნენ. დამკვირვებელმა დარეკა ადამიანის უფლებათა ცენტრის ცხელ ხაზზე და კიდევ ერთხელ დააზუსტა, რომ ასეთი საბუთით უბანზე ამომრჩევლის დაშვება არ შეიძლებოდა. ამის შემდეგ პირს ეთხოვა, დაეტოვებინა საარჩევნო უბანი. იგი წინააღმდეგობის გარეშე წავიდა. ცოტა ხნის შემდეგ კოალიცია „ქართული ოცნების“ კოორდინატორმა იკითხა, თუ ვინ დაატოვებინა შმაგი რაზმადეს საარჩევნო უბანი. ნაკადის მარეგულირებელმა მიუთითა ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელზე. კოორდინატორმა მას მოსთხოვა პასუხი, რის საფუძველზე დამკვირვებელმა არ შეუშვა პირი უბანზე. მან განმარტა, რომ პიროვნებას მოთხოვა უბნის დატოვება იურისტთან კონსულტაციის შემდეგ. მიუხედავად ამისა, კოორდინატორმა დარეკა უცნობ პირთან, რომელსაც ჩააწერინა დამკვირვებლის სახელი, გვარი და უთხრა, რომ ამომრჩეველი ხელმეორედ მოვიდოდა უბანზე, რადგან მას ჰქონდა ხმის მიცემის უფლება. ამის შემდეგ, დამკვირვებელი იძულებული გახდა, დაერეკა ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ცხელ ხაზზე, სადაც ასევე განუმარტეს, რომ ასეთი პირის უბანზე შემოსვლა დარღვევა იყო. ცესკოდან განმარტების მიუხედავად, დამკვირვებელს წინააღმდეგობას უწევდნენ რეგისტრატორები, კომისიის თავმჯდომარე და თავმჯდომარის მოადგილე. კომისიის თავმჯდომარის მოადგილემ დამკვირვებელს მიაყენა სიტყვიერი შეურაცხყოფა და განაცხადა, რომ მათ ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებელი მთელი დღის განმავლობაში უშლიდა ხელს მუშაობაში. ადამიანის უფლებათა ცენტრის

დამკვირვებელმა თავმჯდომარის მოადგილეზე დაწერა საჩივარი, რომელიც გატარდა ჩანაწერთა წიგნში. კომისიის მდივანმა თავდაპირველად უარი განაცხადა საჩივრის დარეგისტრირებაზე და მხოლოდ მოწმეებისა და სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციების დამკვირვებლების ჩარევის შემდეგ გახდა იძულებული, დაეფიქსირებინათ დამკვირვებლის საჩივარი. ზემოთხსენებული ამომრჩეველი საარჩევნო უბანზე აღარ გამოცხადებულა.

დასკვნა

მართალია, 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნები, ძირითადად, მშვიდ და სამართლიან გარემოში მიმდინარეობდა, მაგრამ არჩევნების დღეს საკმაო რაოდენობით პროცედურული დარღვევა დაფიქსირდა. საპრეზიდენტო არჩევნები, წინა საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნებთან შედარებით, უფრო გამჭვირვალე იყო.

არჩევნების დღეს ადამიანის უფლებათა ცენტრის დამკვირვებლების მიერ საუბნო საარჩევნო კომისიების ჩანაწერთა წიგნში დაიწერა 9 შენიშვნა. საუბნო საარჩევნო კომისიის მიერ შენიშვნების გაუთვალისწინებლობის გამო, ასევე დაიწერა 8 საჩივარი.

რაც შეეხება დარღვევებთან დაკავშირებულ ლტენდენციებს, საქართველოს ექვსივე რეგიონის მასშტაბით, შეიმჩნეოდა:

- ✓ ბიულეტენების საჭიროზე ნაკლები რაოდენობის გადაცემა საუბნო საარჩევნო კომისიისათვის;
- ✓ ბიულეტენების და სპეციალური კონვერტების რიცხოვნობის შეუსაბამობა;
- ✓ საარჩევნო უბანზე საპრეზიდენტო კანდიდატების რეალურად ორ წარმომადგენელზე მეტი დაფიქსირება.
- ✓ საარჩევნო უბნის და რეგისტრატორის ბეჭდებზე შესაბამისი ნაკვეთურების არარსებობის ფაქტები;
- ✓ აგიტაციის ფაქტები საარჩევნო უბნის ტერიტორიაზე;
- ✓ საარჩევნო დოკუმენტაციის არასრულყოფილად/არასწორად შევსების ფაქტები;
- ✓ კომისიის წევრების საარჩევნო კანონმდებლობის არცოდნა.
- ✓ კვლავ იდგა ამომრჩეველთა სიების პრობლემა, კერძოდ - ამომრჩეველთა ნაწილმა საკუთარი თავი ვერ აღმოაჩინა არჩევნების დღეს საარჩევნო სიაში და გარდაცვლილი ადამიანების გარკვეული რაოდენობა კვლავ რჩებოდა აღნიშნულ სიებში.

რეკომენდაციები

- ✓ აუცილებელია, გაგრძელდეს საარჩევნო კომისიების წევრთა კვალიფიკაციის ამაღლება ტრენინგების გზით. კერძოდ, საარჩევნო კომისიების წევრებს მეტი კვალიფიკაცია და ცოდნა სჭირდებათ საარჩევნო დოკუმენტაციის შევსების წესებთან დაკავშირებით, კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების შევსებასთან დაკავშირებით და საარჩევნო პროცედურებთან დაკავშირებით.
- ✓ ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დაკომპლექტება ყველა ეტაპზე უფრო გამჭვირვალე გახდეს; საარჩევნო კომისიებში აღარ მოხვდნენ ის პირები, რომელთა გადაცდომებსა და დარღვევებზე კონკრეტული საჩივრები არსებობს.
- ✓ წინასაარჩევნო კამპანიის დროს ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენების შეზღუდვის მიზნით, მკაფიო ზღვარი უნდა გაივლოს მმართველი პარტიის საარჩევნო კამპანიასა და ხელისუფლების საქმიანობას შორის.
- ✓ მნიშვნელოვანია, წინასაარჩევნოდ ამომრჩეველთა ცნობიერების ამაღლება საარჩევნო პროცედურებთან დაკავშირებით, განსაკუთრებით - ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ რეგიონებში.
- ✓ ქმედითი ნაბიჯები უნდა გადაიდგას ამომრჩეველთა სიების დასახვეწად. საქართველოს იუსტიციის სახლის შესაბამისმა სამსახურმა და საარჩევნო ადმინისტრაციამ ერთად დაიწყოს საარჩევნო სიების დახვეწა. სრულყოფილი და ზუსტი სურათის მისაღებად, აუცილებელია განხორციელდეს მოსახლეობის საყოველთაო-სახალხო აღწერა.
- ✓ ცენტრალური საარჩევნო კომისია უნდა ეცადოს, რომ საარჩევნო უბნები მაქსიმალურად ადაპტირებული იყოს შეზღუდული შესაძლებლობების ამომრჩევლისთვის.
- ✓ საარჩევნო კანონმდებლობაში ცვლილებების შეტანასთან დაკავშირებით დაწესდეს შეზღუდვა და შესწორებები არჩევნებამდე მინიმუმ 3 თვით ადრე განხორციელდეს.